

Připomínám – povinná četba – vybrané balady z Kytice – začátek dubna

Přečíst ukázkou v Čítance str. 40 – 43

Pracuj s Pracovním sešitem Literární výchova 8 - str. 15 – 16

- udělej si výpisky z *Přečtěte si úvodem* (na str.15) a ze *Shrnutí poznatků* (na str.16)
- odpověz písemně na otázky 1, 2, 3, 4, 8
- odpověz na otázky: jak se ve středověku měnila literatura, její autoři a hrdinové o kom vyprávějí legendy které legendy vznikly v našich zemích, o kom vyprávěly

Zápis:

Středověk – literatura v českých zemích

- psaná souvisí s přijetím křesťanství – v 9.stol. – rozmach Velkomoravské říše – kníže Rastislav žádá byzantského císaře o vyslání věrozvěstů (zvěstovatelé křesťanské víry ve srozumitelném jazyce = staroslověnština) - r.863 na Moravu přichází bratři Konstantin (Cyril) a Metoděj

- vytváří překlady biblických textů

- vytváří první slovanské písmo = hlaholice

- píše vlastní díla **Proglas** (veršovaný, předmluva k evangeliu, první slovanská báseň)

- jejich žáci vytváří životopisy **Život Konstantinův, Život Metodějův**

- po Rastislavovi nastupuje Svatopluk – vyhání žáky

- v Čechách staroslověnština od konce 10.stol. – do konce 11.stol. – centrem Sázavský klášter

- **legendy** - životu sv. Václava

- **duchovní písně** – Hospodine, pomiluj ny (Pane, smiluj se nad námi) – prolínání staroslověnštiny a češtiny

- vedle staroslověnské literatury v Čechách i latinská – až do konce 14.stol.

- vrcholné dílo **Kristiánova legenda** (= Život a umučení svatého Václava a jeho babičky svaté Ludmily)

- významné kroniky **Kronika česká** – autorem KOSMAS – velmi vzdělaný, diplomat ve službách panovníků, zcestovalý – není historické dílo, spíš poučné a zábavné vyprávění – dochování pověstí z nejstaršího období státu (příchod praotce Čecha, Libuše a její věštby, založení Prahy,...) – vyprávění končí na zač.12.stol.

- psaná literatura i v hebrejštině (náboženské texty) a v němčině (od dob posledních Přemyslovců) = dvorská literatura

- pronikání češtiny do literatury: 1. nejprve poznámky na okrajích latinských textů (významy slov)

2. celé věty – překlady částí textů – **první česká věta** z počátku 13.století (u latinského textu zakládací listiny kapituly litoměřické roku 1057)

3. nejstarší známá památka – píseň **Svatý Václave, vévodo české země** (konec 12.stol.)

4. podle cizí předlohy **Alexandreis** (konec 13.stol.) – veršované vyprávění o Alexandru Velikém – autor vnáší domácí prvky (Alexandr = český král, někteří vojáci česká jména, vlastenectví)

Zápis:

Světová literatura – Renesance a humanismus

- zrod v Itálii – na rozhraní 13. – 14.stol. - rozvoj měst (od 13.stol.) – větší vliv měšťané (obchodníci a řemeslníci) – víc než na boží pomoc spoléhají na svůj rozum a schopnosti
- upřednostňuje rozum před vírou, svobodu jednotlivce před slepou poslušností, radost ze života před strachem z boha, v popředí zájmu je člověk a pozemský svět, ne ten po smrti
- učenci a umělci usilují o všestranný rozvoj člověka
- **renesance** = znovuzrození – ideálů antiky – vzdělanci zkoumají znovu antické spisy = humanisté (*lat. humanus = lidský*) – celému hnutí se říká **humanismus**
- rozkvět umění, vědy, řemesel, významné námořní objevy – rozvoj literatury naučné, cestopisy,...
- kritika společnosti, umění neslouží náboženským idejím, do literární tvorby zasahují i vládnoucí rody, šlechta, městské cechy (dříve výhradně církev)
- velký význam vynález knihtisku (Johannes Gutenberg) – dosud šířeny zdoluhavým a pracným opisováním – velmi drahé – po vynálezu – zpřístupnění textů širší veřejnosti
- nové myšlenky

Itálie:

DANTE ALIGHIERI – básník – nejvýznamnější rozsáhlá epická báseň **Božská komedie** – cesta lidské duše ke spáse (putování Peklem, Očistcem, Rájem)

GIOVANNI BOCCACCIO – psal poezii, ale nejproslulejší je **Dekameron** – krátké prózy zabývající se milostnými tématy (na tu dobu velmi lechtivé)

FANCESCO PETRARCA – autor sonetů, většinu věnoval ženě, kterou miloval (zde jméno Laura) – ve slovníčku pojmů zjistit, co to sonet je

Španělsko:

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA – román **Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha** – původně jen parodií na rytířská vyprávění, pak spíše smutné rozčarování hlavního hrdiny, neuskutečnitelnost ideálů

Anglie:

WILLIAM SHAKESPEARE – jeden z největších spisovatelů všech dob – psal básně, ale především se věnuje divadlu – píše komedie i tragédie (Romeo a Julie, Othello, Král Lear, Hamlet, Zkrocení zlé ženy,...)

Německo:

- v literatuře se zrodila postava doktora Fausta, v touze po vědění uzavřel smlouvu s ďáblem a propadl tak zkáze

- v ústní lidové slovesnosti napříč zeměmi se objevují příběhy o šibalech a taškářích – Enšpígl, Paleček,

Přečíst ukázky v Čítance str.67, str.62-65, str.59-61, str.74

Pracovat s Pracovním sešitem LV 8:

1. str. 27 – odpověz na otázku v Přečtěte si úvodem
 - odpověz na otázky č.1, 4 – pozor na podotázky
 - vyhledej v básních příklady personifikace
 - pracuj s básní Zavítal ke mně jednoho dne Žal... - kolik má veršů celkem
 - kolik veršů mají první dvě sloky a kolik druhé dvě
 - zkus určit druhy rýmů (viz Přehled str.1)
 - která sloka je podle tebe vyvrcholením celé básně
 - jedná se o básně lyrické či epické
2. str. 26 – odpověz na otázky včetně podotázek č.1, 2, 3, 4
3. str. 25 – odpověz na otázky č.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
4. str. 32 – odpověz na otázky č.1, 3, + kolik má veršů
 - kolik má slok
 - je lyrická nebo epická
 - které verše jsou pointou celé básně

Zapsat:

Česká literatura – Renesance a humanismus

- do českých zemí až v 70. letech 15. stol. – především latinsky
- charakteristika doby viz svět
- rozvíjí se literatura naučná, kroniky,...
- veršovaná **Dalimilova kronika** – autor neznámý (v době baroka mylně přisouzeno muži jménem Dalimil, název už zůstal) – dílo velmi populární a vyhledávané, vychází z Kosmovy kroniky, dějiny začínají příchodem praotce Čecha a končí dobou Jana Lucemburského, historicky nespolehlivá, nerozlišování pověstí a skutečných událostí, fantazie autora, upřednostňuje nižší šlechtu, obavy z vlivu Němců
- vláda Karla IV. – podmínky pro rozvoj literatury – podporuje – založení univerzity (1348) – růst a podpora vzdělanosti – rozšířen okruh čtenářů (nejen církevní hodnostáři a šlechta, ale i měšťané)
- sám Karel napsal část svého životopisu **Vita Caroli** – latinsky – vzpomíná na svůj příchod do Čech
- bohatá česká literatura – **Legenda o sv. Kateřině** – za umělecky nejcennější z tohoto žánru

Legenda o sv. Prokopu

- milostné písně
 - žakovská poezie – autoři jsou studenti, žili ve velké bídě, obtížně shání prostředky na obživu, jejich poezie je satirická – vysmívají se šlechtě, duchovenstvu, vlastní bídě
 - rozvíjí se drama – zpočátku náboženské (jednoduché výjevy spojené s Kristovým narozením a smrtí – předváděny o svátcích v kostelech)
 - později rozšíření scén – vystupují i učitelé a žáci = komické prvky – z kostelů vykazány – hrají se na náměstích a tržištích – **Mastičkář**

- od konce 14.stol. nespokojenost s chováním církve (hromadí bohatství, nedodrжуje zásady křesťanského života, káže něco jiného)
- návrhy na změny poměrů ve společnosti – reformátoři

JAN HUS (viz dějepis) – **O církvi** – latinsky

Knížky o svatokupectví - česky – napadá obohacování církve, brání poplatků za náboženské úkony, prodávání odpustků)

Postila – sbírka psaných kázání, srozumitelná pro čtenáře

- od konce 15. stol. – sílí vliv humanismu (viz svět) – projevuje se více v naučné literatuře
 - velký vliv vynález knihtisku – první českou tištěnou knihou pravděpodobně **Trojánská kronika** – vypráví o trojské válce a jejích hrdinech

- předním vydavatelem českých, naučných knih

DANIEL ADAM Z VELESLAVÍNA – dbal na jazykovou stránku

- významnou osobností JAN BLAHOSLAV – biskup jednoty bratrské – rozvoj vzdělanosti – členové jednoty přeložili celou Bibli – **Bible kralická** (název podle města, kde byla vytištěna) – dokonalý jazyk, dlouho vzorem spisovné češtiny

- historií se zabýval VÁCLAV HÁJEK Z LIBOČAN – **Kronika česká** – od praotce Čecha až do r.1526 (korunován první habsburský panovník Ferdinand I.) – výborný vypravěč, ale dílo historicky nespolehlivé

- i u nás příběhy o lidovém hrdinovi **Historie o bratru Janu Palečkovi**

Podrobnější informace na Discord

Začali jsme od str. 69 – 81 + 90 - 95 – výpisky - barevné rámečky v každé kapitole

Konkrétní cvičení pro nepřipojené 72/6 a, b

73/9

74/b (cvičení začíná na str.73/11)

75/2

75/6 a, b

77/3

78/2, 78/4 – píšeš jen vysvětlení

79/2

81/8, 9

Cvičení vypracovat písemně a poslat na dříve uvedený e-mail, děkuji.

Sledujte elektronickou žákovskou.